

HELYI ÉRTÉK TÚRÁK BIATORBÁGYON

*„A szülőföld szálai örök összekötők
a tájjal és a földdel, amiből az ember
lett, és amivé lesz, és nem szakadhat-
nak el soha.”*

(Fekete István)

A változatos természeti, táji környezet, a különleges hangulatú épületek, a különböző műhelyek és a települést gazdagító, a hírnevét öregbítő múltbéli és ma élő biatorbágyiak alkotják együttesen a várost, a helyet, amelynek „arca” van. Ezek a helyi értékek segítik az itt élőket abban, hogy megéljék: *„Azért vagyunk a világon, hogy valahol otthon legyünk benne”*. Az idelátogatóknak pedig maradandó élményeket adnak, melyek mélyíthetik a szülőföldhöz kötődésüket is. Füzünk mindezekből a helyi értékekből nyújt át egy csokorral, s ösztönöz mindenkit, hogy akár egyedül, akár kisebb-nagyobb közösséggel induljon útnak és fedezze fel Biatorbágy népszerű és kevésbé ismert kincseit. Útikalauzunk lenyomata egy már megvalósult éves programnak, és egyben kedvcsináló, hívogató a Biatorbágyi Juhász Ferenc Művelődési Központ által szervezett, vezetett városi sétákra is.

**TARTSANAK
VELÜNK!**

SÉTA TÉRBE ÉS IDŐBEN

A táj és építészet, az ember és környezete kapcsolódását vizsgáló városi séta elsősorban a biai városrész településszerkezetét vizsgálja. A középkori Bia falu központjától, a biai református temetőben lévő Szent kereszt templom romjától indul, majd amint a falu is terjeszkedett, folytatódik a Nagy utcán, s a hajdani Sándor-Metternich-kastély (ma iskola) és a Szentháromság tér, majd a Szabadság úton lévő II. világhábo-

rús emlékműtől visszakanyarodva az egykori Szily-kastély (ma általános iskola) épületét érintve járja körül az 1966 óta folyamatosan egy településként működő Biatorbágy biai felét. Záró állomása a Nagy utca egyik önkormányzati tulajdonú, tornácos parasztháza, amely 2016 óta a Bábosház feliratot viseli, és a Juhász Ferenc Művelődési Központ bábos és kézműves műhelye, valamint a Néder Norbert vezette biatorbágyi Ládafia Bábszínház fő bázisa is.

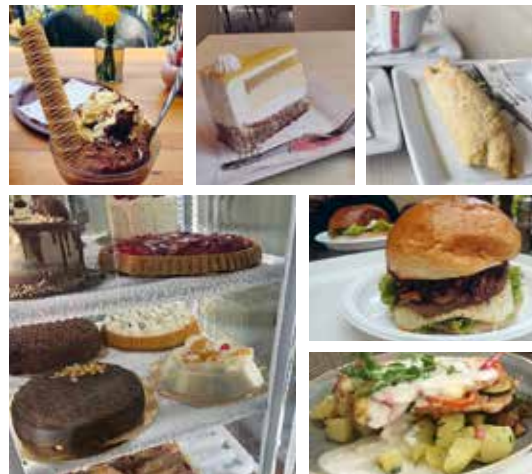

GASZTRO TEKER-GO

Ha biciklire pattanunk, pár óra alatt izgalmas gasztro túrát tehetünk Biatorbágyon, számos cukrászda várja az édesszájúakat (Andrés, Nikoletta, La Venetta, Kemenes), ha ebédelni szeretnénk a kiváló Czimer Húsbolt kis étkezőjében vagy a Kemenes Cukrászdában megtehetjük, ha pedig estig kerekünk, a Mediterrán Étterem-

be térhetünk be. Utunk Biáról Torbágyra vagy fordítva a ma már ipari műemlék völgyhíd-pár, a viadukt egyik szárnyán is áthaladhat. A város emblematikus építményéről pedig remek kilátás nyílik Biatorbágyra és a környékére. Az egykori Bia és Torbágy határán épült vasúti híd a Matuska-féle 1931-es vasúti robbantásról vált híressé, a megmaradását pedig Wiesner Lajos híddorparancsnok hősiességének köszönheti, aki 1944-ben a visszavonuló németek parancsát megtagadva nem a viaduktokat, hanem a Füzes-patakon átívelő kicsi közúti hidat robbantotta föl.

A PINCE ÍZE – **HEGYISMERETI SÉTA**

Egykoron Bián és Torbágyon is virágzott a szőlő és borkultúra, amit évek óta igyekeznek újra föléleszteni a helyi gazdák, akik közül sokan

a Bia-Veritas Biatorbágyi Borkultúra és Tájvédelő Egyesületben tömörülnek. A túra kiindulópontja a biai református temető alatti parkoló. Majd a Czöndör-kút, a Zajgó, a Madárszirt és a Nyakaskő megállóit után séta az Öreghegyen és az Ürgehegyen. Az önkormányzati tulajdonú Pátia pince érintését követően a túra vagy ott, vagy a Lipka pincénél, esetleg más pincegazda birtokán érhet véget, ahol vezetett túra esetén alkalmanként (és nemcsak pünkösdi tájkán) a résztvevőket helyi borok kóstolójával és bográcsvacsorával fogadják.

HANTAI SIMON ÉS A SVÁB KÖTÉNY

Hantai Simon (1922–2008) festőművész, Handl Simonként született Bián, 1922-ben, ősei magyarországi németek voltak. Egy párizsi ösztöndíj után már nem tért vissza Magyarországra. Feleségével Párizsban telepedtek le, ahol művészetével a világhírig jutott. Egyes alkotói korszakán közvetlenül felfedezhetők a sváb hagyományok, ugyanis a sváb kötény hajtogatósi módja megjelenik a pliage technikával készült műveiben.

A művelődési központ kézműves foglalkozásain betekintést nyerhetünk e technika rejtelmeibe, a Fűzes-patak mentén lévő Bechtold Sváb Tájházban pedig megismerkedhetünk a helyi német nemzetiségi lakosság múltjával. Mindezek után átsétálhatunk a biai Szent István utcába, ahol megtekinthetjük Hantai első köztéri szobrát, Szinte János munkáját, talapzatán a legjobb barátja, Juhász Ferenc soraival: „*Nézésed csillag-özön. Hogy voltál: megköszönöm....*”

ZENE KERTI- PARTI- TÚRA

A viadukhoz kapcsolódó egykori állomásépület ma Biatorbágy szívében a kultúra és a helyi közösség központja. A Faluház épület a hozzá kapcsolódó modern, 280 fős többfunkciós teremmel a régi és új harmonikus illeszkedésének szép példája. A Juhász Ferenc Művelődési Központ központi épülete

és hangulatos kertje számos rendezvény helyszíne, s 1992-es felújítása óta otthona a Pászti Miklós Művészeti Iskolának is. 2020-tól pedig bázishelye a profi zenészekből álló Erkel Ferenc Kamarazenekar, Biatorbágy hangja csapatának is. A Faluház nagytermében és hangulatos kertjében évközben és nyaranta rendszeres

koncerteket tartanak az iskola művésztanárai és az EFKZ, valamint számos különböző műfajú muzsikát szolgáltató zenészek. A nyáresti koncerteknek kedvelt helyszíne még a Füzespatak partja.

SZENT VENDEL TÚRA

A Biatorbágy Kultúrájáért Alapítvány évtizedek óta szervez túrát a pásztorok védőszentje, Szent Vendel tiszteletére október közepén. A Biatorbágy helyi műemléki-kultúrtörténeti értékeit népszerűsítő kirándulás jobbára olyan értékeket jár végig, amelyek már a Biatorbágyi Értéktár részét is képezik. A túra a Vadvirág Óvoda (Fő út 61.) előtt lévő Szent Vendel-szobor elől indul.

Útvonala: Viadukt, Iharos, Keserűkút, Szent Vendel-kápolna. Itt egy rövid pihenő után folytatódik a Szarvas-hegy, Öreg-hegy, Madárszirt érintésével. Majd a Czöndör-kút, Orbán-kereszt és a biai református temetőben lévő Szent Kereszt templom romjai következnek. Ezután főhajtásnyi időre megállás Karikó János biai népköltő sírjánál. A Szily-kastély érintésével a Szentháromság-szobor, Sándor-Metternich kastély, s a délutáni órákban az I. világháborús hősök emlékművénél ér véget.

NYITOTT MŰHELY: **LELKES MÁRK** **SZOBRÁSZMŰVÉSZ** **MŰHELYE**

A torbágyi katolikus templom szomszédságában egy romos, elhanyagolt pincét és borházat vett birtokba Lelkes Márk szobrászművész, hogy műhelyt és galériát varázsoljon a 160 éves terekből. Márk népes művészcsaládból származik, 1997-ben diplomázott szobrász és rajz vizuális nevelés szakon, mestere Farkas Ádám volt. 1994 óta rendszeresen állít ki országsszerte. 2001-ben

megalapította a Nemzetközi Zalaszentgróti Szobrász Alkotótelep és Szimpóziumot, melyet azóta éves rendszerességgel megszervez és koordinál. Önálló alkotásai általában kőből, köztéri szobrai pedig bronzból vannak, s egyedi grafikákat is készít. Témái központjában mindig az ember áll, legyen szó absztrakt vagy figurális alkotásról. Biatorbágyon számos köztéri alkotása megtalálható (Karikó János- és Szimbiózis szobor, kitelepítési emlékmű, Biatorbágy életfája, emléktáblák...) Szervezett túra esetén maga tart tárlatvezetést a műhelyében.

Fotó: Lelkes Márk

NYITOTT MŰHELY: BÁBOSHÁZ ÉS LÁDA- FIA BÁBSZÍNHÁZ MŰHELYE

A Bábosházban a Juhász Ferenc Művelődési Központ gyermekbábosai találtak elsőként otthonra Tóth Kriszta (Álomzug Társulás) és Néder Norbert (Ládafia Bábszínház) bábosok vezetésével. Majd bázisa lett a Ládafia Bábszínháznak is. A

biai Néder Norbert maga faragta bábjaival járja az országot, utazó színháza több mint negyedszázados működése során számos előadást tartott Biatorbágyon és vitte a mesék üzenetét szerete az országban, sőt a határon túlra is. Nevéhez fűződik az őszi Nyitott kapuk bábosnap életre hívása. A Ládafia második generációja, Néder Janka képzőművész pedig saját útján indult el. Az életre keltett anyag színháza a Bábosházban közelebről megtekinthető, kipróbálható és egy-egy foglalkozás erejéig bepillanthatunk a műhelymunkákba is.

NYITOTT MŰHELY: **VARGA DALMA FESTŐMŰVÉSZ MŰHELYE**

Varga Dalma 2010-ben végzett festő szakon. Jobbára olajképeket és akvarelleket készít, de megjelenik nála a vegyes technika is. A szín-szimbólika kedvelt témája, festészete a figurális és a nonfigurális kifejezésmódok határán mozog. Míg régebben számos kolorista szemléletű portrét festett, most ezeket teljesen felváltották a színhangzatok, hangulatfestések. Évek óta tart

műhelyében kreatív festő szakkört gyerekeknek és felnőtteknek is. Műhelyét ezen kívül is szívesen nyitja meg érdeklődő csoportok előtt. Foglalkozásain minden korosztály megtalálja a kedvére való tevékenységi formát.

ELCSENDESEDŐ VÁROSI SÉTA

„Tudjunk egymásért harcolva, ha kell, vérünk ontani” – énekelte Bolyki András a zsoltárt a biai templomromnál a séta kiindulópontján, s hozzátette, hogy „a biatorbágyi létnek van egy spirituális tartalma is”. Az adventben különösen is ajánlott séta útvonala a város legrégebbi szakrális helyétől, a Szent kereszt-templom romjától indul és a legfiatalabb szakrális közösségi térhez, a Biatorbágyi Testvérgyülekezet közösségi házához érkezik. Kisebb vagy nagyobb kört választva végig járhatjuk csak Bia vagy csak Torbágy szakrális helyeit, de több időt szánva a sétára, egy nap érinthetjük mindegyiket. Bián a református és katolikus templomoknál, a Szentháromság oszlopnál, az Adventista Teológia épületénél álljunk meg, és kitérőt tehetünk a katolikus temetőbe is. Torbágyon ugyancsak a templomok és a temető, valamint a keresztek vezethetik az elcsendesedésünket.

VISSZAVÁRJUK!

A biatorbágyi érték túrák a Juhász Ferenc Művelődési Központ programjaként a Biatorbágyi Értéktár Bizottság, a Biatorbágyi Tájvédő Kör, a Bia-Veritas Egyesület, a Biatorbágy Kultúrájáért Alapítvány tagjai és a műhelyeiket megnyitó alkotók közreműködésével valósultak meg és velük, valamint még több helyi szervezettel együttműködve tervezi az intézmény a folytatást. A túrák nagyrészt a Biatorbágyi Értéktárban már szereplő, illetve e program során felvett helyi értéket érintenek. Az egyes sétákhoz szabadon köthető útvonalak részletes leírásai a Biatorbágyi Értéktár honlapján olvashatók, valamint a Juhász Ferenc Művelődési Központ Kultúrvárójában papír alapon, térítésmentesen beszerezhetők. Ha pedig a séták, túrák hangulatát szeretné valaki megismerni, akkor tekintse meg a Völgyhíd Televízió által készített kisfilmeket a művelődési központ és a televízió online felületein.

Impresszum

Kiadja: Juhász Ferenc Művelődési Központ

Felelős kiadó: Szádváriné Kiss Mária igazgató

Szerkesztő: Szádváriné Kiss Mária

Fotók: Jámbor Melinda, JFMK

Tördelés: Szász Julianna

Nyomtatás: DASSUR-T Szolgáltató és Kereskedelmi Kft.

www.jfmk.hu

